

„...jakož i my odpouštíme ...“

Jiří Skoblík, zkušený duchovní a učitel katolické teologické fakulty, sděluje: Někteří křesťané, když se modlí, **tato slova z modlitby Páně vynechávají**. Nechtějí, anebo cítí, že nemohou určitému člověku odpustit určité provinění, křivdu, ublížení. Je to špatné, ale je to mnohem lepší, než když jiní tato slova mechanicky odříkávají a vůbec je nenapadne, že „mají problém.“

„Já jí to **odpouštím, ale zapomenout – to nemůžu**.“ Všichni známe tato slova, pronášena s pocitem křivdy tak kruté, že nemůže přebolet. Někdy z nich však cítíme výmluvu člověka, kterému ve skutečnosti poskytuje zvláštní (ale zase ne tak výjimečné) potěšení, může-li se kochat vzpomínkami na to, jak mu bylo ublíženo. Někteří lidé mají celou pokladnici takových křivd a nenechají si na ně sáhnout. Je to autodestruktivní, sebepoškozující „strategie!“

Slavný psycholog Erich Fromm napsal známou knížku „Umění milovat.“ Říká tam, že opravdovou lásku, na rozdíl od chvilkového okouzlení, od zamilovanosti, je třeba **odpracovat**. Měla by existovat, a snad někde existuje, i kniha „Umění odpouštět.“

Co znamená odpustit? Podstatný je **vnitřní postoj: od-pustit**, nechat být, upustit od pomsty i od myšlenek na pomstu, od pomstychtivých fantazií. („Mně pomsta, já odplatím, praví Pán“ – Žd 10,30, kral. překl.). Patří k tomu i soucitná **starost o toho, kdo mi ubližuje**, protože vím, že víc než mně, ubližuje sám sobě, své duši. Tak učí Ježíš: „Bože, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí“ (Lk 23,34). Jde o duchovní zápas, zápas lásky se zlem, rozhodný a vytrvalý, tvořivý a vynalézavý. Tento zápas někdy přináší překvapivé viditelné plody. Někdy se naopak, vnějšně viděno, nestane nic, ale věříme, že „dobrý boj“ zůstane zachován v Boží paměti; to stačí.

Odpuštění znamená **nový začátek**. Tady platí, že láska „všemu věří, všeho se naděje, všeho trpělivě čeká“ (1 K 13,7; kralický překlad je doslovný, ekumenický snad nemá odvahu akceptovat emotivní náboj Pavlových slov). Doopravdy odpustit znamená riskovat, **podílet se na riziku, které přijímá Bůh**, když odpouští člověku. Matky „nepovedených“ dětí to znají.

Pozor na nedorozumění: Odpuštěním v biblickém smyslu není onen odborníkům dobře známý postoj manželky alkoholika, která opakovaně snáší mužovy excesy, ba i rány pěstí. To je **bezbranná, otrocká pasivita**, která si nechává líbit nové a nové ubližování. Je to falešný výklad Ježíšovy výzvy nastavit druhou tvář (Mt 5,39). Je možno, někdy i nutno, odpustit – a přesto bránit sebe i druhé, třeba i se zbraní v ruce.

Jestliže mi ublíží někdo blízký, s kým žiju, není dobré odpustit a hodit to bezstarostně „za hlavu,“ nýbrž naopak snažit se zařídit všechno tak, aby napříště nebylo co odpouštět. A samozřejmě **dokonale odpustit nemusí znamenat smazat dluh**, který provinilci jeho činem vznikl. Už dítě se musí naučit přijmout odpuštění, a přitom nést následky svého špatného činu. Odpustit neznamena automaticky prominout (a naopak prominout často ještě neznamena odpustit).

Další nedorozumění: **Odpustit není totéž jako ustoupit ve sporu**, přiznat svou vinu či podíl viny, dát protivníkovi za pravdu. To je samozřejmě při řešení konfliktu také velmi důležité – pokud to odpovídá realitě. Jestliže nepřiznám sobě i jiným, že jsem spoluodpovědný za selhání vztahu, pak odpuštění nemá sílu, která je mu vlastní, je zatíženo vědomým nebo nevědomým pokrytectvím.

Odpustit neznamena „zavřít oči,“ nevidět nebo nepřiznat si, že jsem byl zrazen, podveden, odkopnut, zneužit. Psychologové a psychiatři znají pacienty, které v dětství a dospívání „nesmělo ani napadnout,“ že by jim rodiče někdy ublížili; pokud snad ano, pak by cítili jako samozřejmou povinnost odpustit, třeba „sedmdesátkrát sedmkrát“ (Mt 18,22). Lék se v takových případech hledá v tom, aby si utlačená bytost uvědomila všechnu oprávněnou lítost, hořkost a hněv – a to je pro ni jediná cesta ke katarzi, ke skutečnému, svobodnému odpuštění.

Odpustit je někdy velmi těžké, a je to dar – i pro toho, kdo odpouští; **odpustit znamená být osvobozen**. Když při modlitbě Páně říkáme „... jakož i my odpouštíme...“, měli bychom v duchu dodat: „Prosím, pomoz mi, aby to byla pravda!“

Pavel Říčan